

Selma Fingal, torparhustru och tvätterska

I Glimtar från 2005 finns en artikel som bygger på en intervju med Selma Fingal som gjordes på Hagagården 1982 av Elsie Lindholm och Ulla Nygren

Selma som barn, omkring år 1900.

Selma Fingal, som föddes 1894, har växt upp på Lövhagen, hennes mammas barndomshem. På Lövhagen hade man åtta kor och två hästar. Man tvättade även stadstvätt. Selmas pappa köpte Lövhagen med en förbindelseskuld på elva år; men när dessa år hade gått hade ej pappan råd att lösa ut torpet, så det gick på auktion.

Familjen flyttade till Kalvsviks gård där fadern blev statare. Bostället hette Kråkvilan. Ett stort rum och ett stort kök med en hög tröskel mellan var deras bostad. Trägolv och vedspis fanns. Selmas mamma blev hjärt- och lungsjuk, kanske av förlusten av Lövhagen, som hon tog väldigt hårt. Selma som var äldst av fem syskon fick klara av hushållet när hennes mamma blev dålig. Ett av Selmas

minnen av sin mamma var att hon satt framför kakelugnen och sjöng för sina barn.

En lek som Selma berättade om var när hon och en kamrat, medan deras mammor mjölkade, satt och kammade huvudlöss ner på en bricka för att sedan leka att lössen var kor som de vallade. Brickan delades i två halvor och nåde den lus som kom in på fel halva av brickan.

När Selma var liten hade de en 14-årig dräng på gården. Selmas bröder lekte på fritiden med honom. De åkte "stolpekärra", en sorts kälke. Eftersom Selma var flicka och hade kjol fick hon inte vara med och leka, Men hon fann på råd och tog av sig kjolen och lekte i sina röda långkalsonger. När hennes pappa fick se henne i den klädseln fick hon skällning, för så gör inte en flicka.

I Kyrkskolan som byggdes 1904 gick Selma i sex år. Selma sa att det också varit skola i Gammelgården i närheten. Lärarna var inte alltid så rättvisa på den tiden. De barn som hade lite skaffning med sig åt lärarna låg alltid bättre till. Selmas föräldrahem var inte direkt fattigt, men det fanns inte något överflöd. Värre var det med dom statare som t ex hörde till Söderby gård.

Selma arbetade som ogift på ett tvätteri vid Riddartorp som var Selmas fars föräldrahem. Hon skötte där oftast den så kallade stötlådan. Ett tungt arbete. Sedan kom hon som piga till Kalvsvik, där hon mötte honom och blev förtjust i en dräng. De gifte sig 1913 då Selma var nästan 20 år. Selma och hennes man Gustav bodde tre år som statare på Söderby gård, där han var fördräng. Också på Kumla var de bosatta i ett år och där fick maken en rättarplats. Även på Djuprännilen som tillhörde Sanda ägor bodde Selma med sin familj 1935-40.

Selma och Gustav Fingal med sina fyra söner på Kalvsvik 1932.

Arrendet på Djuprännilen var 600 kronor per år. Mesta tiden bodde de dock på Kalvsvik. I sin egenskap av statarkvinna berättade Selma att en del av kvinnorna hade kontrakterats så att de förutom att sköta ladugård även skulle hjälpa till med utarbetet. Arbetstiden var ofta från sjutiden på morgonen till sjutiden på kvällen. Fyra pojkar har Selma och hennes man fött upp. Två är födda hemma och två på sjukhus.

För att hjälpa upp ekonomin hade Selma och hennes man även tvätteri. Med häst och vagn körde maken tvätt in till Stockholm med start tidigt på morgonen vid tre- fyrtiden och då var man i Stockholm vid sjutiden på morgonen.

Selma Fingal 1894- 1988, Härpå
Hagagården 1982

Logdanser var det ofta på Kvarntäppan, där det fanns en stor loge. Julgransfester med kaffe och nubbe därtill åt karlarna förekom också. Selmas man blev omtalad och omskriven i tidningen som "slagrutegubben". Han kunde finna vatten och även guld. Selmas vigselring försvann i backen när hon höll på att hänga tvätt. Tretton år senare hittade hennes man den med en slagruta och det var då han blev omtalad i tidningen.

Som torpare slutade Selma och hennes man 1940 då maken blev sjuklig. Då köpte de sig ett hus i Handen. Selma började då arbeta i Pressbyråns kiosk vid Handens station. I sex år arbetade hon där, men på grund av sin astma fick hon sluta. Det blev för dragigt med luckan som öppnades och stängdes stup i ett.

I Gillets bok om tvättarna i Haninge har författarna en kort artikel om Selma Fingal, vi saxar lite:

Redan i femtonårsåldern arbetade Selma F. som tvättbiträde hos sin farbror Per Erik Andersson i Riddartorp vid sjön Öran och det var ett slitsamt liv.

"Vi låg på knä och klappade tvätten med klapprträ på isen om vintern. Och det var så kallt så man fick ta med sig en hink med varmvatten att doppa händerna i så att fingrarna inte skulle frysa fast."

Djuprännilen, 60-tal.

Efter giftermålet med Gustav Fingal blev hon torparhustru och bodde på torpet Djuprännilen, ett torp på 13 tld. De bodde där som arrendatorer mellan åren 1935 och 1942. På torpet fanns också en tvättstuga och en torklada.

I en intervju i DN ställs Selma F. inför frågan varför hon började tvätta. "Ja, varför vi började Vi behövde väl pengar. Vi hade några kor och sålde mjölk och lite smör. Vi hade fina potatisjordar. Min man tog cykeln på morgonen och åkte runt med den till kunderna. Men pengarna vi fick räckte inte långt. Vi skulle ju ut med arrendet också. Så det var tvätteriet vi tjänade på. Fast mest tjänade nog åkarn, han hade lastbil och körde tvätten till stan."

Och tvätterirörelsen gick så bra, att Selma och Gustav F. kunde köpa ett tvätteri i Källtorp i Vendelsö. De tvättade och manglade, men Gustav blev sjuk och det blev svårt för dem att klara av amorteringarna och de fick därför upphöra med sin tvätteriverksamhet